

**การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน***
**Development of an Effective Secondary School Administration
Model under Office of the Basic Education Commission**

สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาแบบผสมผสานนี้ เพื่อพัฒนารูปแบบและประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนดำเนินการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลการบริหาร การยกกร่างรูปแบบการบริหาร การตรวจสอบรูปแบบ และการประเมินรูปแบบการบริหาร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เลือกมาแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในช่วงปี 2554 การวิเคราะห์เนื้อหา ใช้การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้ (1) รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล เป็นการบริหารเชิงระบบ และการบริหารคุณภาพ ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า คือ การนำองค์การ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ธรรมชาติ และวัฒนธรรมโรงเรียน ด้านกระบวนการ คือ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการจัดการความรู้ ส่วนด้านผลผลิต คือ ทำให้ได้ผู้เรียน เก่ง ดี และมีความสุข ส่วนครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน ชุมชนมีจิตอาสาช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องคิดแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการคิดนอกกรอบ ตามสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (2) รูปแบบนี้มีประโยชน์มาก มีความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ ส่วนความเหมาะสม จำเป็นจะต้องพิจารณาจากขนาดของโรงเรียน ความเป็นอัตลักษณ์ในการบริหารที่ชัดเจน (3) รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลจะต้องมีกระบวนการขับเคลื่อนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาที่ก่อตั้งโรงเรียน การมีสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีความผูกพันและให้การสนับสนุนร่วมมือพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับตัวเพื่อการแข่งขันให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา/ประสิทธิผลการมัธยมศึกษา

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{*} เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2554

อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. รุจิร ภู่อาระ

Abstract

The objectives of this research were to develop the effective administration model for secondary school and to evaluate that model. A mixed method research was 4 steps: to study about school effectiveness, to make the draft scheme, to determine, and to evaluate the effectiveness of Secondary Schools. The samples are administrators and teachers that purposively selected in secondary schools. Data collected during the year 2011, analyzed by content analysis, frequencies, percentage, mean and standard deviation. The research reveals that (1) The effective administrative model is a system theory and qualitative assurance. Three main components were input, process and output. The input elements had leadership, faculty and staff focus, good governance and school culture. The process elements in clued contain planning, process management, customer and stakeholder focus, and knowledge management. Process should include academic, budgets, personnel and general administration. The output elements have the effective students qualified teachers and educational personnel's, community volunteers to support the school. However, for the process the schools should think out of the box for the change internal environment. (2) In evaluating this model it is found that the model is useful, in an appropriate and feasible. However school size and identity should be considered. (3) The effective administration model should be systematically developed under the support of continuously, the parent and alumni association to achieve sustainable development.

Keywords: Administrative management/The effective development of high schools

ความนำ

สภาพการจัดการศึกษาไทยที่ผ่านมา จะมีความก้าวหน้าเป็นที่น่าพอใจโดยมีอัตราเด็กในวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าสู่การศึกษาในระบบได้อย่างน่าพอใจในระดับหนึ่ง และมีอัตราผู้เข้าเรียนการศึกษานอกระบบในอัตราก้าวหน้า แต่ยังคงพบว่ามีปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อเด็กวัยดังกล่าวนี้ ทำให้ประชากรวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงกัน สาเหตุประการหนึ่งเนื่องมาจากการจัดการด้านการศึกษาไม่เหมาะสม หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่ไม่สามารถสนองต่อวิถีชีวิต ขาดรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ด้วยเหตุนี้การศึกษาไทยจึงถูกสังคมโจมตีมาโดยตลอด

คนไทยผิดหวังกับการศึกษาไทยเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มองเห็นลูกหลานไม่เก่งและด้อย่างที่คาดหวัง หรือนายจ้างที่ผิดหวังกับคุณภาพแรงงานที่ได้รับ รวมทั้งผู้เรียนที่มีความคับข้องใจกับการศึกษาที่ทำให้เครียดจนเกินไป ปัญหาเด็กตกชั้นและการออกกลางคันซึ่งยังคงมีอย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยมีสาเหตุจากการที่นักเรียนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการเรียนได้ สถาบันการศึกษาไม่สามารถสนองตอบความคาดหวัง ความต้องการของนักเรียนได้ดีพอ รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่ส่งผลให้นักเรียนออกกลางคันเพื่อไปทำงานเลี้ยงชีพ

นอกจากนี้ ข้อมูลจากสถิติการศึกษาเอกชนปีการศึกษา 2548 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) พบว่า จำนวนสถานศึกษานานาชาติเพิ่มขึ้นทุกปี

และมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้ปกครองที่มีรายได้สูงนิยมส่งบุตรหลานไปเรียน เพราะเชื่อมั่นในมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องแนวโน้มของการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาในอนาคต พบว่า ผู้ปกครองยังคงนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน แม้ว่าสถานศึกษาเอกชนเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนค่อนข้างสูงก็ตาม แต่ความนิยมก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่า สถานศึกษาเอกชนเหล่านั้นจะต้องเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงเท่านั้น อีกทั้งการศึกษาสภาพและปัญหาการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกันว่า นักเรียนและผู้ปกครองมีค่านิยมต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาชื่อดังมีการกระจุกตัวของผู้ต้องการเข้าเรียนมัธยมศึกษาที่มีความนิยมสูง ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง ทำให้โรงเรียนรับนักเรียนเกินแผนและบางแห่งรับนักเรียนต่ำกว่าแผน ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการรับนักเรียนเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ต้องปรับการดำเนินการทุกปี การย้ายที่อยู่เพื่อเลือกโรงเรียนตามความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียนพื้นที่บ้านใกล้โรงเรียนไม่ได้เรียนใกล้บ้าน ไม่สามารถควบคุมและกำกับให้เป็นไปตามนโยบายและแนวปฏิบัติ ทำให้โรงเรียนมัศึกษามีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่กล่าวแล้วข้างต้น ทำให้เกิดช่องว่างกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องหาแนวทาง หรือรูปแบบการบริหารที่ทำให้สถานศึกษามีความโดดเด่น มีมาตรฐานสูงโดยมีกลยุทธ์ที่ทำให้สถานศึกษาเจริญเติบโต ทนต่อการต่อการเปลี่ยนแปลง ตอบสนองความต้องการของลูกค้า และตลาดที่เปลี่ยนไป เพื่อก้าวสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศและมีประสิทธิผล (Hoy & Miskel, 2001, p. 373) อีกทั้งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เคยมีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษาไว้บ้าง เช่น เรื่องรูปแบบการบริหารคุณภาพ

ทั่วทั้งองค์การ ของ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2539) เรื่องรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของ ดิเรก วรรณเสียร (2545) และงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษาเอกชน ได้แก่ เรื่อง การบริหารสถานศึกษาอนุบาลเอกชน เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดนครปฐม ของ ศราวุธ สังข์วรรณะ (2542) เรื่อง การบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุพรรณบุรี ของศุภลักษณ์ เศรษฐะพานิช (2550) เรื่องรูปแบบความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ของ ประยงค์ ชูรักษ์ (2548) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนแต่ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลของกลุ่มโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูงโดยตรงแต่ประการใด และจากการที่ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ แนวคิดเกี่ยวกับระบบบริหาร แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล นั้นผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดเหล่านี้เป็นแนวคิดที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาของไทย ที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น และเกิดการปรับเปลี่ยนในทางที่ดี การบริหารมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผล เป็นโรงเรียนทางเลือกที่ดีของผู้รับบริการต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะอย่างไร
2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียน

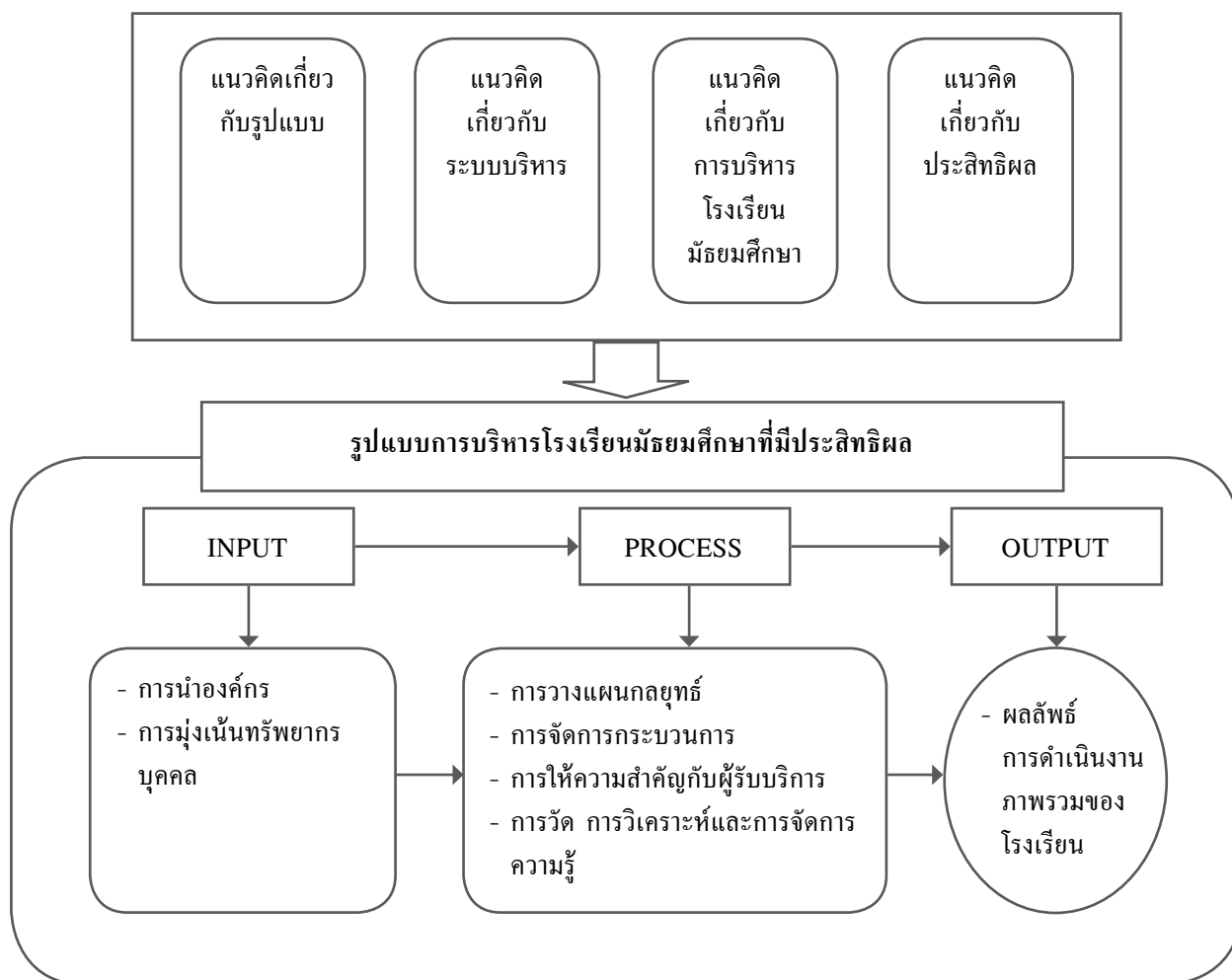
มัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้ (1) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (2) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารโรงเรียนเชิงระบบของ Lunenburg and Ornstein (3) แนวคิดและทฤษฎีระบบโรงเรียนในฐานะระบบสังคมของ Hoy and Miskel (4) แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล (5) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (6) เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (The Malcolm Balridge National Quality Award--MBNQA) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลในปัจจุบัน ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง และมีผลการประเมินคุณภาพจาก สมศ. ในระดับดีมาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 218 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลโดยการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูงตามรายงานผลการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประเภทนักเรียนปกติ ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบ 2 ในระดับ ดีมาก และมีผลการสอบ O-NET ปีการศึกษา 2553 สูงสุดในแต่ละภาค ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงจากภูมิภาคต่างๆ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็น (1) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รวม 12 คน (2) กลุ่มครูในโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกโดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวนร้อยละ 25 ของครูทั้งหมด ได้ครูจำนวน 150 คน และ (3) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษา หรือเกี่ยวข้องกับการศึกษา

โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน มีหลักเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ (1) เป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ทางด้านการบริหารการศึกษา หรือ สาขาการวิจัย หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือ (2) มีประสบการณ์หรือเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาในระดับนโยบาย ระดับกรม / สำนัก และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ (3) มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือ (4) มีประสบการณ์ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการมัธยมศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง มีหลักการคัดเลือกดังนี้ (1) เป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ทางด้านการบริหารการศึกษา หรือ สาขาการวิจัย หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือ (2) มีประสบการณ์หรือเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาในระดับนโยบาย ระดับกรม/สำนัก และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ (3) มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือ (4) มีประสบการณ์ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการมัธยมศึกษา

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง มีหลักการคัดเลือกดังนี้ (1) เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เป็นโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูงผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก จาก สำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบ 2 ในระดับ ดีมาก และมีผลการสอบ O-NET ปีการศึกษา 2553 ในระดับสูงใกล้เคียงกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนที่ 1 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร สำหรับการวิเคราะห์เอกสาร โดยการจัดกลุ่มข้อมูล แล้วสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิด 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบ รวมทั้ง เครื่องมือการวิจัย 3) แบบบันทึก/ Site visit 4) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับใช้สัมภาษณ์ในประเด็น รูปแบบการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล เงื่อนไขที่ทำให้การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาประสบผลสำเร็จ ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นอื่น ๆ 5) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล

2.2 ขั้นตอนที่ 2 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร สำหรับการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล

2.3 ขั้นตอนที่ 3 1) การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) โดยมีประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ 2) แบบประเมินร่างรูปแบบเพื่อพิจารณาตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วยเกณฑ์ 4 ประการ ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นประโยชน์

2.4 ขั้นตอนที่ 4 1) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยมีประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับความสอดคล้องและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ 2) แบบประเมินรูปแบบ เพื่อพิจารณาตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วยเกณฑ์ 4 ประการ ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นประโยชน์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การตัดสินผลการ

วิเคราะห์ข้อมูล แปลผลข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้ 4.51-5.00 หมายความว่า มีผลการประเมินในระดับ มากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า มีผลการประเมินในระดับ มาก

2.51-3.50 หมายความว่า มีผลการประเมินในระดับ ปานกลาง

1.51-2.50 หมายความว่า มีผลการประเมินในระดับ น้อย

1.00-1.50 หมายความว่า มีผลการประเมินในระดับ น้อยที่สุด

3.2 ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ใช้ค่า α -Coefficient ซึ่งได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.934

3.3 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ ใช้ค่า IOC (Index of Congruence) ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลในปัจจุบัน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 2) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ 3) Focus Group พิจารณาร่างองค์ประกอบของรูปแบบ 4) ศึกษาพหุกรณี (multi-case study)

ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ 2) ร่างรูปแบบการบริหาร 3) ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่ม 2) กำหนด วัน เวลา

สถานที่ 3) จัด Focus Group และใช้แบบประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ 4) ประมวลความคิดเห็นเพื่อนำข้อมูลปรับปรุงรูปแบบ 5) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และใช้แบบประเมินรูปแบบ 2) สรุป/รายงานผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

การศึกษาข้อมูลการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 2) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ 3) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพิจารณาร่างองค์ประกอบของรูปแบบ และ 4) ศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study) ผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ทำให้ได้กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการศึกษาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยพอสังเขป ได้ดังนี้

1.1 กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการศึกษาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การนำองค์การ และการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านผลผลิต

ประกอบด้วย ผลลัพธ์การดำเนินงานของโรงเรียน

1.2 ผลการศึกษาการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพิจารณาร่างองค์ประกอบของรูปแบบและเครื่องมือการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และ 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การนำองค์การ และการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ผลลัพธ์การดำเนินงานภาพรวมของโรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบไว้

1.3 ผลการศึกษาพหุกรณี (multi-case study)

1) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และ 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การนำองค์การ และการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ผลลัพธ์การดำเนินงานภาพรวมของโรงเรียน 2) การลงพื้นที่ภาคสนาม (Site visit) สรุปได้ว่า หลักการสำคัญในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล ได้แก่ การนำองค์การ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และผลลัพธ์การดำเนินการภาพรวมของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ขอค้นพบเพิ่มขึ้น 1 องค์ประกอบ คือ วัฒนธรรมองค์การ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดประเภทอยู่ในด้านปัจจัยนำเข้า 3) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สรุปได้ว่า หลักการสำคัญในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มี

ประสิทธิผล ได้แก่ การนำองค์การ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และผลลัพธ์การดำเนินการภาพรวมของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเพิ่มขึ้น 2 องค์ประกอบคือ ธรรมชาติ และวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดประเภทอยู่ในด้านปัจจัยนำเข้า 4) การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) เป็นการสำรวจระดับการพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล พบว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านการให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และด้านการวางแผนกลยุทธ์ตามลำดับ ทั้งนี้ ข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) การลงพื้นที่ภาคสนาม (site visit) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการศึกษาเชิงสำรวจ (survey study) ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลในขั้นตอนต่อไป

2. การยกร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (documentary analysis) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มาสรุปเป็นกรอบการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ระดับการพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยข้อค้นพบที่ได้เพิ่มเติมคือ ด้านปัจจัยนำเข้าได้เพิ่มองค์ประกอบย่อย คือ ธรรมชาติ และวัฒนธรรมองค์การ ได้เปลี่ยนชื่อองค์ประกอบย่อย การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการเป็นการให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เปลี่ยนชื่อองค์ประกอบย่อย การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ เป็น การจัดการความรู้

เปลี่ยนชื่อองค์ประกอบย่อย ผลลัพธ์การดำเนินงานภาพรวมของโรงเรียน เป็น ผลลัพธ์การดำเนินงานของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสรุปรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล เป็นรูปแบบที่มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบหลัก

3. การตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล

ผลการประเมิน (ร่าง) รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ และ นักวิชาการ เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษา หรือเกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 19 คน โดยการสนทนากลุ่ม พบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบที่กำหนดโดยภาพรวมมีความเหมาะสมดีแล้ว 2) เนื้อหาหลายประเด็นที่มีข้อความซ้ำกันทั้งๆ ที่อยู่ในหมวดเดียวกัน 3) เนื้อหาบางองค์ประกอบย่อยมีมากเกินไป ควรลดจำนวนข้อลง โดยสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญ และจัดหมวดหมู่ให้ชัดเจน 4) เนื้อหาบางองค์ประกอบย่อยมีน้อยเกินไป ไม่ครอบคลุมตามภาระงานในโรงเรียน 5) ควรตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ ให้มีความสละสลวยตามหลักการใช้ภาษา 6) ภาพประกอบควรมีความสอดคล้องกับเนื้อหา 7) รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องสามารถนำไปใช้ได้สถานศึกษาได้อย่างแท้จริง และผลการประเมิน (ร่าง) รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยการใช้แบบประเมิน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมา ด้านความเหมาะสม และด้านความสอดคล้อง ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความเป็นไปได้

4. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล ตามความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 คน โดยการสัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า 1) รูปแบบที่ได้จากการวิจัยนี้ ต้องแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างแท้จริง 2) โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งลักษณะภูมิประเทศ ค่านิยมวัฒนธรรม ประเพณี ดังนั้น จึงมีคำถามว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลที่ผู้วิจัยศึกษานี้ จะสามารถใช้ได้กับโรงเรียนทุกขนาดหรือไม่ 3) ควรปรับกระบวนการกลยุทธ์ และแนวทางการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ละขนาด 4) ควรปรับชื่อองค์ประกอบ “วัฒนธรรมองค์การ” เป็น “วัฒนธรรมโรงเรียน” 5) น่าจะเพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนของเงื่อนไขในการนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียน และตัวบ่งชี้แห่งความสำเร็จ 6) รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ควรระบุให้ชัดเจนว่าส่วนใดเป็นที่ “ต้องทำ” หรือส่วนใดเป็นสิ่งที่ “ควรทำ” เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานได้ตามความจำเป็น 7) โมเดลสุดท้ายจะต้องมีองค์ประกอบย่อยให้ครบถ้วนตามเนื้อหาที่นำเสนอไว้ในตอนต้น 8) ควรมีการปรับสำนวนภาษาให้สอดคล้องกับศัพท์ทางวิชาการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด 9) ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยการใช้แบบประเมิน โดยภาพรวมโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายการ พบว่า รายการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมา ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความเหมาะสม

5. สรุปรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล

จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียน

มัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล เป็นรูปแบบที่มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และ 9 องค์ประกอบย่อย ดังนี้คือ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การนำองค์การ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ธรรมชาติ และวัฒนธรรมโรงเรียน 2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการจัดการความรู้ และ 3) ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ผลลัพธ์การดำเนินงานของโรงเรียนทั้งนี้ เพื่อเป็นการขยายผลการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

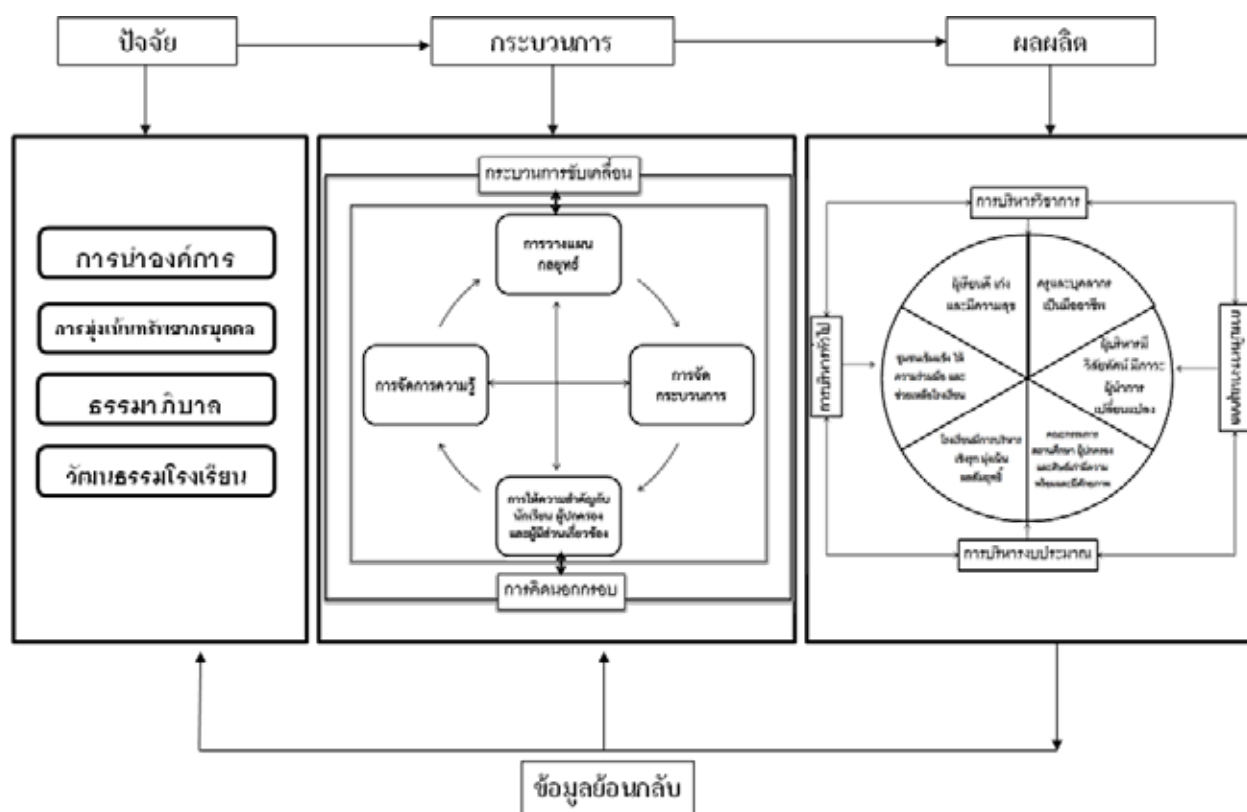
5.1 รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล เป็นการบริหารเชิงระบบ และการบริหารคุณภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า ที่มีองค์ประกอบย่อย คือ การนำองค์การ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ธรรมชาติ และวัฒนธรรมโรงเรียน ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการจัดการความรู้ สำหรับปัจจัยด้านกระบวนการนั้นต้องดำเนินการตามหลักการบริหารสถานศึกษาครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป ส่วนด้านผลผลิต คือ ทำให้ได้ผู้เรียนเก่ง ดี และมีความสุข ส่วนครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน ชุมชนมีจิตอาสาช่วยเหลือโรงเรียน อย่างไรก็ตามในด้านกระบวนการ โรงเรียนจะต้องคิดแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการคิดนอกกรอบ ตามสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

5.2 จากการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล พบว่า รูปแบบนี้มีประโยชน์มาก มีความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ ส่วนความเหมาะสมจำเป็นจะต้องพิจารณาจากขนาดของโรงเรียน รวมทั้งโรงเรียนจะต้องแสดงความเป็นอัตลักษณ์ในการบริหารโรงเรียนให้ชัดเจนด้วย

5.3 จากผลการศึกษา ทำให้เกิดแนวคิดว่า

รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีกระบวนการขับเคลื่อนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาที่ก่อตั้งโรงเรียน มีสมามคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความผูกพันและให้การสนับสนุนร่วมมือพัฒนาโรงเรียนอย่าง

ต่อเนื่อง มีการปรับตัวเพื่อการแข่งขันให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงได้ดังภาพ 2 ดังนี้

ภาพ 2 รูปแบบของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การอภิปรายผล

จากการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของรูปแบบที่นำเสนอจะครอบคลุมองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และยังประกอบด้วย 9 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การนำองค์การ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ธรรมาภิบาล และวัฒนธรรมโรงเรียน 2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครอง

และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการจัดการความรู้ และ 3) ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ผลลัพธ์การดำเนินงานของโรงเรียน รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ถือเป็นรูปแบบที่ดี มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) และยังมีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั่วประเทศ ทุกภูมิภาค นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาทั้งในระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา บริบทของโรงเรียน และความสอดคล้องภายในของเนื้อหาในองค์ประกอบ

แต่ละด้านอีกด้วย และรูปแบบนี้ ยังสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไปจะมีความพร้อมสูง ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานสูง โรงเรียนมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ นอกจากนี้ยังมีกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งเครือข่ายทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีความเข้มแข็ง น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน และน่าเชื่อถือ ครูและบุคลากรเป็นมืออาชีพ เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมอบรางวัลของ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (ตรีทศ เหล่าศรีหงส์ทอง, 2547) ที่กำหนดเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ปี 2550 โดยมีเกณฑ์การประเมินความเป็นเลิศของรางวัล TQA สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ เศษระพานิช (2550) ที่พบว่า ระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) โครงสร้างองค์การ 5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) การบริหารงานวิชาการ 7) การบริหารการเงิน 8) การบริหารทั่วไป และ 9) การจัดการสารสนเทศและความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดการมอบรางวัลของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล, 2545) ที่กำหนดเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ปี 2550 ที่กำหนดการจัดการกระบวนการไว้ว่า เป็นการตรวจประเมินว่าองค์การมีวิธีการอย่างไรในการกำหนดความสามารถพิเศษและระบบงาน การออกแบบจัดการ

และปรับปรุงกระบวนการที่สำคัญเพื่อนำไปใช้ในระบบงาน ในการสร้างคุณค่าให้ลูกค้า และทำให้องค์การประสบความสำเร็จและยั่งยืน รวมถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับภาวะฉุกเฉิน เช่นเดียวกับแนวคิดของ วีระพล ไซยธีรรัตน์ (2548) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิเรก วรรณเศียร (2545) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของการพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 ส่วน คือ 1) ส่วนนำ 2) การวางแผน ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนงบประมาณและคำนวณต้นทุนการผลิต และการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติประจำปี 3) การจัดองค์การ 4) การนำ 5) การควบคุม และ 6) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านรูปแบบ โรงเรียนควรจัดโครงสร้างองค์การให้มีความเหมาะสม มีการวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งการคิดนอกกรอบ

1.2 ด้านกระบวนการ ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ด้วยการใช้เหตุผลและข้อมูลสารสนเทศประกอบ ควรคิดเชิงรุกและมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นผลย้อนกลับในการดำเนินงาน และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผน และขับเคลื่อนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

1.3 ด้านผลผลิต โรงเรียนควรมีครูที่มีความเชี่ยวชาญที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่เพื่อนครูและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรสนับสนุนการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพไปใช้ โดยให้สอดคล้องกับบริบทและขนาดของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อกำหนดตัวชี้วัดการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรทำการวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อ

พัฒนาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบ

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก วรรณเศียร. (2553). *การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุญภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรีทศ เหล่าศรีหงส์ทอง. (2547). *แนวทางการออกแบบระบบบริหารคุณภาพตามมาตรฐาน ISO/TS16949: 2002*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท..
- ประยงค์ ชูรัช. (2548). *พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุญภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีระพงษ์ ลือประสิทธิสกุล. (2545). *การบริหารอย่างมีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: บีพีอาร์แอนด์ทีคิวเอ็ม คอนซัล แทนค์.
- วีระพล ไชยธีรัตน์. (2548). *ศึกษาการนำรูปแบบ TQM มาใช้ในบริษัท ชัยวัฒนาแทนเนอรี กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) พ.ศ.2546*. หนังสือ Proceedings of The 6 Symposium on TQM-Best Practices in Thailand.
- ศราวุธ สังข์วรรณะ. (2542). *การบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุพรรณบุรี*. รายงานการวิจัยของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตสุพรรณบุรี.
- สุกัลกษณ์ เศษะพานิช. (2550). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2539). *การนำเสนอรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพแบบมุ่งคุณภาพทั่วทั้งองค์การ ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุญภักดิ์บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *รายงานผลการดำเนินงานรับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2552*. (2552). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2001). *Educational Administration: Theory Research, And Practice*. New York: McGraw-Hill.